



**Republica Moldova**

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

**DECIZIE**

**DE INADMISIBILITATE**

*a sesizării nr. 195g/2022*

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură nr. 183 din 11 septembrie 2020

CHIȘINĂU

6 iulie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,  
nei Domnica MANOLE,  
dlui Serghei ȚURCAN,  
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,  
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 noiembrie 2022,  
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,  
Având în vedere actele și lucrările dosarului,  
Deliberând la 6 iulie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

## PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură nr. 183 din 11 septembrie 2020, ridicată de către compania de asigurări „Garanție” S.A. în dosarul nr. 3-1371/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Liudmila Holevițcaia de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

## ÎN FAPT

### A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 6 iunie 2022, compania de asigurări „Garanție” S.A. a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului de a desfășura activitatea licențiată de prestare a serviciilor de asigurare subvenționată în agricultură, anularea unor acte individuale defavorabile, obligarea emiterii unui act administrativ individual favorabil și obligarea distribuirii și achitării mijloacelor din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

4. Dl Viorel Palanciuc, care reprezintă compania de asigurări „Garanție” S.A., a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură nr. 183 din 11 septembrie 2020.

5. Prin Încheierea din 11 noiembrie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

### B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 22  
Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

### Articolul 23

#### Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

### Articolul 46

#### Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Legii privind asigurarea subvenționată în agricultură nr. 183 din 11 septembrie 2020 sunt următoarele:

### Articolul 4

#### Desfășurarea activității de asigurare în agricultură. Drepturile și obligațiile părților

„(1) Asigurători sunt persoane juridice deținătoare de licențe, eliberate de Comisia Națională a Pieței Financiare, pentru desfășurarea activității de asigurare la categoria „asigurări generale”, cu dreptul de a practica activitate pentru clasele de asigurări 8 și 9 specificate în compartimentul B din anexa nr. 1 la Legea nr. 407/2006 cu privire la asigurări, și care, în baza primelor de asigurare încasate, plătesc despăgubiri de asigurare pentru prejudiciul cauzat de riscurile asigurate prevăzute de prezenta lege.

(2) Condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură, precum și modificările acestor condiții se notifică de către asigurător Comisiei Naționale a Pieței Financiare și Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

(3) Fără a aduce atingere cerințelor stabilite de Comisia Națională a Pieței Financiare față de conținutul condițiilor de asigurare, condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură, în sensul alin. (2), includ:

- a) lista bunurilor agricole și riscurilor asigurate;
- b) caracteristica riscurilor asigurate;
- c) gradul de cuprindere în asigurare și mărimea franșizelor utilizate pentru fiecare obiect și risc asigurat în parte;
- d) modalitatea de estimare a prejudiciului și de calculare a despăgubirilor de asigurare.

(4) Asigurătorii care au notificat condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură dobândesc dreptul:

[*Lit. a) abrogată prin Legea nr. 71 din 31 martie 2023, în vigoare din 20 aprilie 2023*]

b) de a accesa, prin intermediul serviciului electronic de acces la date, parte componentă a platformei de interoperabilitate (MConnect), informațiile existente în sistemele informaționale deținute de autoritățile administrației publice, necesare încheierii și urmării executării contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură.

(5) Asigurătorii prezintă anual Comisiei Naționale a Pieței Financiare date cu privire la asigurarea în agricultură, la despăgubirile de asigurare achitate și la deciziile de refuz în achitarea despăgubirilor de asigurare, în baza unor formulare aprobate de Comisia Națională a Pieței Financiare, coordonate cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.”

#### Articolul 4

Desfășurarea activității de asigurare în agricultură. Drepturile și obligațiile părților

„[...]”

**(4) Asigurătorii care au notificat condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură dobândesc dreptul:**

**a) de a presta servicii de asigurare în agricultură;**

b) de a accesa, prin intermediul serviciului electronic guvernamental de acces la date MAcess, informațiile existente în sistemele informaționale deținute de autoritățile administrației publice, necesare încheierii și urmării executării contractelor de asigurare a riscurilor de producție în agricultură.

*[articolul 4 alin. (4) în redactarea anterioară adoptării Legii nr. 71 din 31 martie 2023, în vigoare din 20 aprilie 2023]*

[...]”

8. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 117 din 12 august 2021 cu privire la restructurarea administrației publice centrale de specialitate sunt următoarele:

„[...]”

4. Se modifică denumirea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și se reorganizează prin dezmembrare (separare) și creare a Ministerului Mediului.

Ministerul Mediului va prelua de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare domeniul protecția mediului și schimbări climaterice și domeniul resurse naturale, precum și va fi succesor de drepturi și obligații conexe domeniilor preluate.

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale va prelua de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare domeniul dezvoltare regională și domeniul planificare spațială, precum și va fi succesor de drepturi și obligații conexe domeniilor preluate.

[...]”

## ÎN DREPT

### A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției afirmă că articolul 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură neagă exercițiul dreptului său de a presta servicii de asigurare în agricultură pe baza licenței deținute. În opinia sa, această normă este imprezvizibilă și contravine prevederilor legale privind activitatea de prestare a serviciilor în domeniul asigurărilor. În acest sens, autorul face referire la o serie de norme din Legea cu privire la asigurări și din Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, care stabilesc că titularul licenței poate presta servicii de asigurare. Prin urmare, autorul susține că nu poate fi realizată limitarea exercițiului acestui drept pe baza articolului 4 alin. (4), ci doar prin intermediul unor reglementări corespunzătoare în Legea cu privire la asigurări și în Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător. Totuși, în acest caz, asemenea reglementări lipsesc.

10. Autorul excepției consideră că interpretarea articolului 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură ar sugera că acesta ar urmări să

restrângă dreptul asigurătorului de a beneficia de subvenționarea primei de asigurare în agricultură din partea statului, nu privirea acestuia de dreptul de a presta servicii de asigurare în agricultură, așa cum au aplicat autoritățile statului norma în discuție.

11. Pe de altă parte, autorul susține că nu a putut notifica întrunirea condițiilor speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură, condiție impusă prin articolul 4 alin. (4) din Lege, deoarece autoritatea desemnată de acest articol, *i.e.* Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, nu mai există, aceasta fiind reorganizată prin Hotărârea Guvernului nr. 117 din 12 august 2021 în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și, respectiv, în Ministerul Mediului.

12. În final, autorul excepției afirmă încălcarea dreptului de proprietate și susține că ingerința nu reflectă o relație rezonabilă de proporționalitate între dreptul său de proprietate și interesul public.

13. Autorul excepției susține că prevederile contestate încalcă articolele 9, 22, 23, 46, 126 și 127 din Constituție.

## **B. Aprecierea Curții**

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea precizează că excepția de neconstituționalitate ridicată de compania de asigurări „Garanție” S.A. este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură. Curtea observă că norma contestată a fost modificată prin Legea nr. 71 din 31 martie 2023, în vigoare din 20 aprilie 2023. Totuși, Curtea subliniază că, potrivit jurisprudenței sale, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată atât în privința actelor în vigoare, cât și în privința actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă în cazul raporturilor juridice litigioase și este determinantă pentru soluționarea cauzei (DCC nr. 183 din 25 noiembrie 2021, § 17).

18. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate. Curtea observă că prevederile contestate sub aspectul invocat de autorul sesizării nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

19. O altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental garantat de Constituție (DCC nr. 95 din 17 iunie 2021, § 28; DCC nr. 125 din 13 septembrie 2022, § 22).

20. Sub acest aspect, autorul excepției pretinde că articolul 4 alin. (4) lit. a) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură contravine articolelor 9 (*principiile fundamentale privind proprietatea*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 46 (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*), 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție.

21. Referitor la incidența articolului 9 din Constituție, Curtea a indicat că această normă comportă un caracter general și reprezintă un imperativ care stă la baza tuturor legilor și nu poate constitui un reper individual și separat (DCC nr. 82 din 8 iunie 2021, § 14). Totodată, Curtea a precizat că articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare și poate analiza acest articol doar prin raportare la un drept fundamental (DCC nr. 90 din 15 iunie 2021, § 23).

22. Cu privire la incidența articolului 22 din Constituție, Curtea subliniază că dispozițiile acestui articol garantează neretroactivitatea legii penale, în sensul larg al noțiunii „penal”, adică principiul legalității incriminării și a pedepsei penale (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Astfel, exigențele articolului 22 din Constituție sunt incidente în cazul normelor de drept penal substanțial (DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 42; DCC nr. 73 din 27 mai 2021, § 18).

23. Autorul excepției a afirmat încălcarea articolului 126 din Constituție. Totuși, Curtea observă că acesta nu a demonstrat caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu acest articol din Constituție. În aceste condiții, Curtea nu poate identifica, în mod rezonabil, nicio critică de neconstituționalitate. În situații similare, Curtea a notat că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (DCC nr. 30 din 22 martie 2022, § 28).

24. Cu privire la incidența articolelor 46 și 127 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției pretinde că articolul 4 alin. (4) lit. a) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură îl lipsește de un „bun”.

25. În analiza sa abstractă, Curtea nu consideră că notificarea de către asigurător a condițiilor speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură reprezintă o lipsire de un bun în posesia căruia s-ar fi aflat autorul excepției. Potrivit Legii, pentru a obține dreptul de a desfășura activitatea de asigurare subvenționată în agricultură asigurătorul trebuie să notifice autoritatea competentă despre condițiile speciale de asigurare. Așadar, Curtea reține că, prin efectele sale, norma contestată nu privează asigurătorii de vreun bun.

26. Curtea precizează că aspectul referitor la reorganizarea autorității competente nu presupune incidența vreunui articol din Constituție. Mai mult, Curtea observă că prevederile articolului 4 alin. (4) din Lege au un conținut normativ clar și precis, iar pct. 4) din Hotărârea Guvernului nr. 117 din 12 august 2021 privind restructurarea administrației publice centrale de specialitate oferă suficiente repere pentru ca destinatarul acestora, în cazul de față, asigurătorul, să înțeleagă sensul lor, să-și adapteze conduita și să aibă reprezentarea corectă a acțiunilor sale. Mai mult, din materialele cauzei, Curtea reține că autorul excepției nu a întâmpinat vreo dificultate în stabilirea autorității competente. De altfel, acesta a informat printr-o notificare Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare despre practicarea activității de asigurare subvenționată în agricultură, iar în răspunsul la cererea sa, acestuia i s-a adus la cunoștință că trebuie să precizeze condițiile speciale de asigurare a riscurilor de producție în agricultură.

27. De asemenea, Curtea reține că autorul excepției și-a argumentat opinia prin interpretări rezultate din coroborarea dispoziției contestate cu alte norme, fapt care ar provoca, în opinia sa, ambiguitate legislativă și, implicit, ar genera confuzie și incertitudine pentru destinatarii legii. În acest sens, Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (DCC nr. 8 din

26 ianuarie 2021, § 47; DCC nr. 133 din 12 august 2021, § 33; DCC nr. 27 din 24 februarie 2022, § 28).

28. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

### **D E C I D E:**

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 4 alin. (4) din Legea privind asigurarea subvenționată în agricultură nr. 183 din 11 septembrie 2020, ridicată de compania de asigurări „Garanție” S.A. în dosarul nr. 3-1371/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

**Președinte de ședință**

**Liuba ȘOVA**

*Chișinău, 6 iulie 2023  
DCC nr. 70  
Dosarul nr. 195g/2022*